

Polní letiště

V polích při cestě k vršku Jeřetínu u Libochovic, tedy na samém jižním okraji Českého středohoří, je zřejmě místo nějak předurčené pro létání. Pravda, není to Raná s proslulým a frekventovaným sportovním letištěm! Zde někdy v šedesátých letech 20. stol. vyasfaltovali plochu, jež sloužila jako letiště pro práškovací jednoplošník zvaný Čmelák. V módě totiž začala být umělá hnojiva, jež se vyráběla a dodnes vyrábějí v blízkých Lovosicích. Na scelená rozlehlá pole je zkoušeli rozptylovat letecky.

Vzpomněl jsem si na ty časy, když jsem r. 2020 jel po silnici na Ranou kolem Třebívlic. Je tam oplocený pozemek obchodníka se starožitnými objekty a kuriozitami, k nimž zajisté patří žlutý a velmi nápadný aeroplán – práškovací letadlo Čmelák Z-37. To jméno mu dali dobře, protože toto letadlo se vyznačovalo, podobně jako čmeláci, skvělými manévrovacími schopnostmi, dokázalo létat nízko a pomalu, a také přesně přistávat. Nepotřebovalo nutně ani zpevněnou přistávací dráhu, dokonce ani travnatou plochu, stačilo třeba rovné pole s vojtěškou. Tento legendární dolnoplošník s celokovovým trojdílným křídlem (s důmyslně řešenými klapkami pro velký vztlak) a trupem svařeným z ocelových trubek, potaženým tesilovou tkaninou byl osazen hvězdicovým devítiválcem Avia M 462 AF o výkonu 232 kW. Tento motor byl u nás přestavován z dodaných sovětských motorů AI-14 RF a vylepšován.*

*Prototyp vzlétl r. 1963 a vyráběl se do r. 1984. Má rozpětí 12,22 m a délku 8,55 m. Naložený stroj má vzletovou hmotnost 1850 kg, přičemž potřebuje rojezd jen 155 m. Přistává na pouhých 122 m. Doletí 640 km. (Z-37 Čmelák [online]. Copyright (c) 2006 Dušan Slavětínský [cit. dle 17. října 2014]. Dostupné na < http://www.slavetind.cz/stavba/letadla/Z-37_Cmelak.aspx>.)

Letadlo Čmelák již nebylo vidět mnoho let a asfaltová plocha se začala používat na svoz a ukládání hnoje, který se po sklizni rozmetá na pole jako zdroj prospěšného humusu. Při jedné exkurzi za flórou Jeřetína jsme se na tom místě zastavili a Gině jsem vyprávěl, jak tam hordy kluků pozorovaly letadlo. Nad pomíjivostí těch nenávratných romantických časů jako by zanaříkal zvučný ptačí hlas "ký – vit".

A zase jsem spatřil ty známé manévry letce na širokých křídlech! Hnojiště snad skýtalo potravu v podobě hmyzu a vábilo čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*), neboť právě ony se tak ozývaly a jako letadélka strmě vzlétaly a zase se v sestupných křivkách navracely k letišti.

K první čejce se brzy připojila celá skupinka dalších, jež se zde v blízkém okolí asi narodily, v hnízdě na zemi někde u louže, možná i znečištěné močůvkou z hnojiště. Čejky totiž patří do řádu bahňáků, a proto je louže a odvodňovací strouhy s trochou vody vždycky lákají. Již dvoudenní mláďata těchto nekrmových ptáků opouštějí hnízdo a hledajíce si sama živočišnou potravu, nikdy se již na něj nevrátí. Hledával jsem je podle toho, jak na mne – vetřelce – reagovali jejich rodiče. Dospělé čejky odvážně nalétávaly z výšky, tu a tam i opodál přistávaly a předstíraly zranění. Čím jsem byl mláděti blíže, tím zoufalejší a úpěnlivější bylo jejich "ký – vit".

Čejky chocholaté nejsou u nás žádnou vzácností, ač se zdá, že bývaly hojnější. Jsou to krásní ptáci, zejména za letu. Není divu, že se lze o nich dočíst mnoho informací. Třebas tu, že severočeské čejky netáhnou na zimu na jih, ale na severozápad. Zůstávají při pobřežích v Anglii, Belgii a Holandsku, neboť tam jsou díky oceánickému klimatu mírné zimy. Navracejí se již počátkem března a jsou, spolu se špačky a skřivany, prvními posly jara. Odlétají zase neobvykle brzy, již koncem července až počátkem srpna. Exempláře spatřené u nás na podzim jsou cizí čejky na tahu.